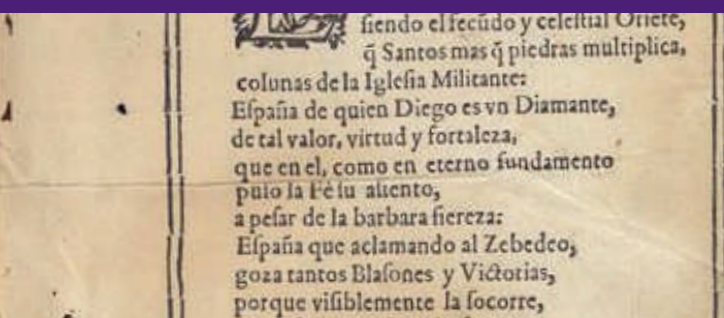

14 | 15
NOVEMBRE 2025

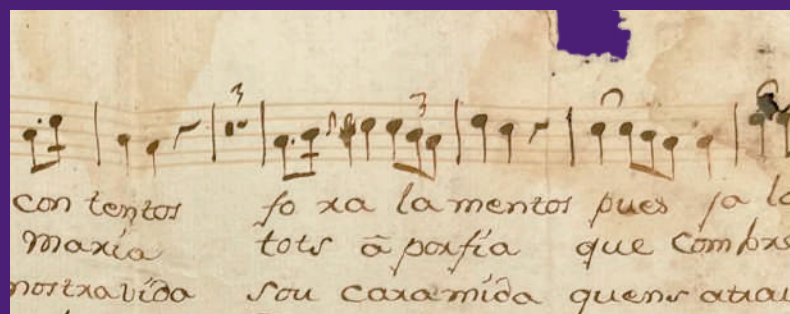
Efímers poètics del Barroc

EVIDÈNCIES I RASTRES
DEL VERS EN ELS
SEGLES XVII I XVIII

MUSEU DEL BARROC DE CATALUNYA
MANRESA

ORGANITZA:

AMB EL SUPORT DE:

Departament
de Cultura

AMB LA COL·LABORACIÓ DE:

El Barroc és un període especialment fèrtil per a la poesia. Arreu d'Europa, el vers es fa present en tota mena d'espais i de contextos, dels més cultes als més populars, i serveix per a les funcions més diverses, gràcies a la seva triple dimensió com a eina d'expressió artística, producte d'entreteniment i instrument de gran eficàcia per a la difusió d'idees en la incipient societat de masses de les ciutats de l'època.

La historiografia literària ha tendit a posar el focus en la poesia més estilitzada del període, escrita per autors cultes, transmesa en cançons i llibres impresos i amb un fort sentit de l'estil i la innovació estètica. La realitat, però, és que el gruix principal de la producció en vers dels segles XVII i XVIII respon a altres lògiques i viatja per altres canals. Són composicions en què la intenció funcional i utilitària preval sobre l'estètica i literària i que tracten aspectes relacionats amb una quotidianitat de la qual sovint fins i tot formen part. Versos que podem qualificar d'efímers, perquè no estaven pensats per transcendir les circumstàncies que van originar-los.

El concepte de poesia efímera és ampli i transversal, i enclou realitats enormement diverses. En un sentit estricte, se sol reservar per a la poesia d'ocasions molt concretes, com els certàmens poètics o les festivitats cíviques i religioses dins les quals els versos es llegien, es cantaven i s'exposaven penjats en murs i construccions efímeres, a l'espai públic, convertint-se, així, en un element més del paisatge urbà.

En un sentit més lax, també eren efímers els versos que corrien per pobles i ciutats estampats en plec solts poètics, que recollien narracions breus de ficció, relacions de festes, goigs o propaganda política. I les composicions sorgides de l'oralitat, normalment cantades, que només ens han arribat fixades en manuscrits, o els poemes d'indole molt diversa que apareixen inserits en els contextos més inesperats (dietaris, textos memorialístics, llibres de comptes, processos legals, etc.).

En totes les seves formes, la poesia efímera constitueix un llegat de gran interès cultural, històric i patrimonial perquè, independentment del seu mèrit artístic, ens acostava al món dels autors i al seu entorn i ens permet prendre el pols de la societat del moment. En el cas català, a més evidencia la continuïtat de la llengua autòctona i el valor social i cultural que va continuar tenint durant el Barroc, tot i ser progressivament desplaçada pel castellà en els registres més elevats i els espais de l'alta cultura.

Les presents jornades es plantegen com una oportunitat per posar el focus en aquest ric llegat poètic i amb la intenció de projectar-hi una nova mirada que ens en retorni una imatge més rica i polièdrica, i que serveixi per reivindicar una part poc coneguda, però certament valuosa, de la nostra tradició cultural i literària.

DIVENDRES 14 DE NOVEMBRE

10.00 h

Presentació de les jornades

10.15 h

Ponència inaugural. Eulàlia Miralles (Universitat de València. Institut Interuniversitari de Filologia Valenciana). «La cultura efímera poètica. Instapoesia i micropoesia en el paisatge urbà»

Moderador Albert Rossich (Universitat de Girona)

11.15 h

Pausa-café

Taula 1. Els efímers poètics de transmissió manuscrita: festa i societat

Moderador Arantxa Llacer (Universitat Autònoma de Barcelona)

11.40 h

Joan Peytavi (Universitat de Perpinyà-Via Domitia). «Versos inèdits sobre la pesta de Barcelona de 1590 en un dietari personal de la Vall del Lord»

12.00 h

Josep Capdeferro (Universitat Pompeu Fabra). «Sebastià Roger (c. 1573-1623), arxiver i escriptor de professió, poeta de vocació»

12.20 h

Ricard Torra (Universitat Autònoma de Barcelona). «Ab tant gran scàndol y publicitat que los minyós o anaven contant per los carrés». Els versos satírics contra Onofre Vila, conseller segon de Barcelona (1631-1632)»

12.40 h

Lluís Bertran (Instituto Complutense de Ciencias Musicales / Universidad Complutense de Madrid). «Les poesies burlesques per la beatificació de Josep Oriol el 1807: claus de lectura de la festa urbana»

13.00 h

Debat

13.30 h

Dinar

Taula 2. Els efímers poètics de transmissió impresa: poesia religiosa i festiva.

Moderador Laia Puig (Universitat Autònoma de Barcelona)

15.30 h

Carme Arronis (Universitat d'Alacant). «Els goigs de santa Madrona: entre la reescriptura hagiogràfica contrareformista i la memòria popular»

15.50 h

Joan Mahiques (Universitat Jaume I). «Els goigs catalans de l'edat moderna, entre el plec poètic i el full volant»

16.10 h

Mercè Gras (Arxiu dels Carmelites Descalços de Catalunya i Balears). «Efímers impresos en el món conventual: poesia festiva per a celebrar i cantar»

16.30 h

Albert Rossich (Universitat de Girona). «Una aproximació als efímers poètics catalans repartits en processons, desfilades i certàmens»

16.50 h

Debat

17.15 h

Visita guiada al Museu del Barroc de Catalunya

DISSABTE 15 DE NOVEMBRE

Taula 3. Els efímers poètics de transmissió impresa: poesia civil

Moderador Natàlia Vilà (Universitat Autònoma de Barcelona)

09.50 h

Recepció café

10.20 h

Àlex Llinars (Universitat de les Illes Balears). «Guerra de papers i opinió pública al voltant del bandolerisme: cobles populars a la Catalunya del Barroc»

10.40 h

Verònica Zaragoza (Universitat de València). «La poesia com a arma política: notes sobre la presència de les dones en un certamen poètic barceloní de 1656»

11.00 h

Àlex Coroleu (ICREA-Universitat Autònoma de Barcelona). «Efímers poètics llatins en volums catalans de la Guerra de Successió»

11.20 h

Juan Gomis (Universitat de València). «Un notari romancer a la València del segle XVIII: Carles Ros i Hebrera»

11.40 h

Debat

12.00 h

Conferència de clausura. Antonio Castillo (Universidad de Alcalá). «Versos en la calle. Poesía y opinión pública en los mentideros del XVII»
Moderador Marina Navàs (Universitat Rovira i Virgili)

13.00 h

Aperitiu poètic.

Presentació Marc Sogues (Universitat de Girona). «L'obra de Vicent Garcia des de la perspectiva de la poesia efímera».

«Una polifonia de veus desitjoses», lectura comentada de poemes del Rector de Vallfogona a càrrec de Raquel Santanera

14 h

Fi de les jornades

Direcció científica:

Marc Sogues (Universitat de Girona)

Comitè científic:

Sònia Boadas (Universitat Autònoma de Barcelona)
Marinela Garcia (Universitat d'Alacant)
Gaston Gilabert (Universitat de Barcelona)
Albert Lloret (University of Massachusetts)
Cèlia Nadal (Universitat per Stranieri di Siena)
Veronica Orazi (Universitat Ca' Foscari Venezia)

ORGANITZA:

AMB EL SUPORT DE:

AMB LA COL·LABORACIÓ DE:

Més informació i inscripcions:
ja.cat/jornadesefimersbarroc
L'assistència és gratuïta però es requereix inscripció prèvia.